

цілей, серед яких: підвищення особистої ефективності та рівня задоволеності життям, більш раціональне використання часу тощо.

Для цього необхідно при формулюванні цілей відразу розставляти пріоритети, концентрувати свою увагу на справді важливих справах, а решту делегувати чи взагалі відмовлятися від них. Технології тайм-менеджменту дають змогу досягати значних успіхів і в навчальному процесі. Ми переконані, що в подальшому технології тайм-менеджменту стануть підґрунтям формування професійних компетенцій майбутніх фахівців соціономічних професій.

Наголосимо на тому, що на сьогоднішній день існує велика кількість різноманітних методів, технологій та технік, що допомагають ефективно планувати свій час. До принципів продуктивного розподілу часу належать такі як:

- 1) чітка фіксація цілей;
- 2) розставлення пріоритетів (матриця Ейзенхауера);
- 3) «дроблення» складних цілей на більш прості завдання;
- 4) планування завдань на певні часові проміжки, різні терміни, корекція плану;
- 5) формування стабільного розпорядку дня та корисних звичок;
- 6) «виключення» відволікаючих факторів;
- 7) орієнтація на результат, аналіз виконаної роботи;
- 8) виконання основних завдань у період найбільшої працездатності;
- 9) планування особистих і робочих справ;
- 10) резервування вільного часу та часу для відпочинку тощо [3].

Дистанційне навчання призводить до збільшення витрат часу студента на безпосереднє виконання практичних занять, оскільки зростають часові витрати на підготовку матеріалів для занять, створення презентацій, проєктів, «спілкування» з використанням технічних засобів за відсутності традиційної контактної комунікації.

Слід відзначити й переваги дистанційного навчання, серед яких, можливість працювати у комфортній обстановці, взаємодіяти з викладачами не тільки під час практичних занять, доступність навчальних матеріалів, освоєння нових технологій інтерактивних платформ, освітніх порталів, часткова автоматизація контролю знань.

Впоратися з недоліками такої форми навчання та заощадити час можна за рахунок підвищення комп'ютерної грамотності та інформаційної безпеки, перерозподілу обов'язків, спільного виконання з однокласниками деяких практичних завдань. Названі особливості дистанційної форми навчання є підставою для більш детального опрацювання концепції тайм-менеджменту для студентів соціономічних професій, яка б допомогла відповісти на виклики, що постали сьогодні перед системою вищої освіти.

Список використаних джерел

1. Brans P. Twelve Time Management Habits to Master in 2013. Forbes.com – 2013. URL : <http://www.forbes.com/sites/patbrans/2013/01/01/twelve-timemanagement-habits-to-master-in-2013/>
2. Drucker P. The Effective Executive. Butterworth-Heinemann, 2007. 167 p.
3. Lakein A. How to Get Control of Your Time and Your Life. Signet., 1989. 160 p.

Калаур С. М.
професор кафедри соціальної роботи та менеджменту соціокультурної діяльності,
доктор педагогічних наук, професор
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка
svitlanakalaur@gmail.com

УДОСКОНАЛЕННЯ ЗМІСТУ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ В УМОВАХ ВІЙНИ

Військова агресія росії та запровадження воєнного стану в Україні суттєво вплинули на усі сфери життя у нашій країні. Російські військові вчиняють на території України масові вбивства мирних людей, цілеспрямовано проводять знищення об'єктів інфраструктури та помешкань українців, є численні факти мародерства, гвалтування жінок й дітей. Злочини, скоєні агресором на території України, є надзвичайно масштабними, тому їх фіксація та розслідування передбачає системного дослідження значного обсягу подій, а також ретельне збирання великої кількості доказів й проведення значної кількості судових експертиз [1, с. 55]. Отже, можемо констатувати, що в умовах воєнного часу «постали нові виклики та завдання, які у свою чергу потребують застосування новітніх підходів для їх вирішення» [32, с. 9].

У зв'язку з російсько-українською війною, що розпочалася 24 лютого, суттєво збільшився спектр професійних обов'язків фахівців соціальної сфери (соціальних працівників, соціальних педагогів, психологів та практичних психологів). Зокрема відчутні інновації у роботі з різними категоріями клієнтів, а саме з тимчасово переміщеними особами, військовослужбовцями та їх родинами щодо надання соціальної допомоги та соціального захисту особам, які цього потребують.

З наведених вище фактів, можна зробити два узагальнення:

- по-перше, необхідно враховувати особливості організації освітнього процесу фахової підготовки здобувачів усіх освітніх рівнів (першого (бакалаврського); другого (магістерського); третього (освітньо-наукового)) під час воєнного стану в Україні;
- по-друге, студентів, які здобувають освіту за спеціальностями 231 «Соціальна робота» та 011 «Освітні, педагогічні науки (Соціальна педагогіка)» необхідно цілеспрямовано й системно готувати до виконання розширеного спектру професійних функцій ще під час навчання у ЗВО.

Наголосимо на тому, що професійна підготовка фахівців соціальної сфери в умовах війни має ряд психолого-педагогічних особливостей. Так, спостерігається стрімкий розвиток соціальних проблем, збільшується кількість технологій роботи з тими категоріями населення, які особливо постраждали від військової агресії та нових суспільних відносин у яких опинилися. Наведені вище вагомні чинники детермінують зростання обсягу професійних знань, умінь та навичок, якими повинні оволодіти здобувачі освіти, що працюватимуть в соціальній сфері у майбутньому. Причому нині спостерігається феномен, який пов'язаний з тим, що відведений бюджет часу на опанування теоретичними, методичними та практичними складовими майбутньої професії дещо обмежується та скорочується. Для цього є доволі ґрунтовні як об'єктивні так і суб'єктивні чинники, як-от:

- 1) тривалі повітряні тривоги, що передбачають знаходження усіх учасників освітнього процесу у безпечному місці (укритті), що не дає змоги проводити навчання (інколи тривалість повітряних тривог досягає від 3 до 6 годин);
- 2) технічні труднощі щодо організації якісної дистанційної освіти через відсутність ефективного енергозабезпечення (відсутність світла у період грудня – лютого у різних регіонах України досягала до 8-10 годин на добу);
- 3) перебування певної кількості студентів як стаціонарної, так і заочної форми навчання за межами України, що не давало можливість їх залучати до очного навчання, а при дистанційному навчанні були випадки невідповідності часових поясів; ці факти привели до зростання частки самостійного навчання та якісне використання системи Moodle.

У нашому баченні усі наведені реалії воєнного часу варто брати до уваги та цілеспрямовано враховувати під час організації освітнього процесу майбутніх фахівців соціальної сфери.

Відзначимо й той факт, що в умовах війни ефективна підготовка фахівців, що надаватимуть соціальні послуги клієнтам та реалізовуватимуть ефективну соціальну політику,

перебуває у значній залежності й від кадрового потенціалу науково-педагогічних та педагогічних працівників, які організовуватимуть освітній процес у ЗВО. Сьогодні, як ніколи, актуальною є професійна підготовка здобувачів освіти усіх освітніх рівнів із активним використанням особистісно-орієнтованого навчання, що безпосередньо орієнтоване на особистісний розвиток кожного студента та реальний відхід від репродуктивної освітньої парадигми.

Наші власні спостереження дають підстави для констатації того факту, що в існуючих підходах до організації професійної підготовки фахівців соціальної сфери в умовах російсько-української війни не достатньо уваги приділяється формуванню комплексу професійно значущих умінь й навичок. Саме тому з метою підвищення практичної спрямованості освітнього процесу гаранті освіти програм першого (бакалаврського) рівня спеціальності 231 Соціальна робота, а також другого (магістерського) рівня спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки (Соціальна педагогіка) й спеціальності 231 Соціальна робота (Соціальне адміністрування) у Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка проводять цілеспрямований моніторинг освітнього ринку та досліджують стан й потреби соціальної сфери нашої держави. У цьому контексті були проведені засідання комісії з якості та запрошені зовнішні й внутрішні стейкхолдери. Усе це дозволило переглянути діючі освітні програми та наповнити їх практичними питаннями, які стали актуальними у військовий час.

Організуючи освітній процес, особливо варто зважати на формування у студентів особистісних якостей, зокрема стресостійкості, що забезпечать високий рівень професіоналізму майбутніх фахівців соціальної сфери в умовах складного періоду ведення гібридної війни. Слід зазначити, що сучасний викладач, який працює з майбутніми соціальними працівниками та соціальними педагогами має бути готовим до надання якісної психолого-педагогічної допомоги своїм студентам. Цінними у даному аспекті є соціально-педагогічні тренінги, індивідуальні й групові консультації, які стосуються надання соціально-психолого-педагогічної допомоги та підтримки здобувачів освіти та членів їх родин в умовах війни. Зокрема у цьому контексті викладачі кафедри соціальної роботи та менеджменту соціокультурної діяльності цілеспрямовано обговорюють зі студентами бакалаврату та магістратури під час індивідуальної та групової роботи питання, які безпосередньо стосуються:

- створення психологічно безпечного освітнього середовища в умовах війни;
- особливостей переживання та подолання стресу у період війни;
- факторів та механізмів набуття соціально-психологічної життєстійкості особистості;
- формування у студентів навичок самопомоги та взаємодопомоги.

Отже, соціальна робота та соціальна педагогіка активно інтегрує інноваційні досягнення у соціальній сфері та спрямовує науковий потенціал на створення ефективної системи професійної підготовки майбутніх фахівців, використовуючи сучасні прийоми та технології в освітньому процесі. Нині особливу значимість набувають можливості якісного вдосконалення організації освітнього процесу в реаліях військового сьогодення та ефективного наближення до єдиного європейського освітнього простору.

На завершення відзначимо, що викладачі повинні прикласти максимум зусиль, щоб військова агресія не вплинула на якість професійної підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери. Зі стін українських ЗВО мають виходити компетентні фахівці, які ґрунтовно підготовлені до надання соціальних послуг та реалізації якісної соціальної політики відповідно до своїх повноважень. Професійна діяльність фахівця, який отримує український диплом у час військових дій, має характеризуватися теоретичною, практичною і психологічною підготовленістю відповідно до вимог та норм, які ставлять реалії сьогодення. Окрім того, сучасний здобувач освіти – майбутній фахівець соціальної сфери – має бути мотивованим до самовдосконалення та володіти науковими знаннями й практичними вміннями.

Список використаних джерел

1. Шевчук В. М. Інновації у криміналістичній дидактиці в умовах війни та глобальних загроз. International scientific journal «Grail of Science». № 18-19 (August, 2022) S. 58–70.
2. Shepitko V. Theoretical and methodological model of criminalistics and its new directions. Theory and Practice of Forensic Science and Criminalistics. Issue. 2021. № 3. (25) P. 9–20.

Качалуба Н. Р.

аспірантка

Тернопільський національний педагогічний університет імені В. Гнатюка
науковий керівник – Горбатюк Р.М., д. пед. н., професор
м. Тернопіль, Україна

ШЛЯХИ ВПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ВСІХ РІВНЯХ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ЯК ЗАСОБУ СТАНОВЛЕННЯ ЯКІСНОЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ

У сучасному світі цифрові технології займають все більш важливе місце у професійній діяльності. Вони допомагають ефективніше виконувати завдання, прискорюють процеси та розширюють можливості. З цієї причини підготовка майбутніх магістрів професійної освіти до використання цифрових технологій у професійній діяльності є важливою темою для обговорення. Навчання студентів сучасним технологіям та інструментам є необхідністю, щоб забезпечити їх успішну кар'єру у цифровому віці. У цьому контексті виникає потреба у розвитку нових методів та підходів до навчання, які забезпечать магістрам професійної освіти необхідні навички для використання цифрових технологій в своїй професійній діяльності [5].

Застосування різноманітних педагогічних технологій у вищих навчальних закладах дозволяє забезпечити більш ефективне та цікаве навчання студентів, забезпечує їх активну участь у процесі навчання та сприяє розвитку різноманітних вмінь та навичок, необхідних у сучасному суспільстві [1].

Проте, використання педагогічних технологій також вимагає від педагогів певного рівня комп'ютерної грамотності та знання спеціального програмного забезпечення, яке дозволяє реалізувати ці технології. Крім того, необхідно забезпечити належний рівень технічної підтримки та доступу до необхідних пристроїв та програмного забезпечення для студентів [7].

Впровадження сучасних педагогічних технологій у вищих навчальних закладах є важливим кроком у підготовці майбутніх фахівців до використання цифрових технологій у професійній діяльності. Використання цих технологій дозволяє забезпечити більш ефективне та цікаве навчання студентів, розвиває їхні вміння та навички та сприяє формуванню висококваліфікованих фахівців, які будуть готові до використання цифрових технологій у своїй професійній діяльності [4].

Розглянемо декілька шляхів впровадження педагогічних технологій у закладах вищої освіти:

1. Розробка плану заходів з впровадження педагогічних технологій. План має включати опис нових методик і технологій, які будуть використовуватися в освітньому процесі, а також чітку інструкцію з їх впровадження.

2. Організація тренінгів і курсів для педагогів. Такі курси повинні охоплювати не лише використання технологій, а й педагогічні аспекти їх застосування. Курси можуть бути проведені як внутрішньо університетськими експертами, так і з залученням зовнішніх тренерів.

3. Забезпечення необхідного технічного обладнання та програмного забезпечення. Необхідно мати належний рівень технічної бази для впровадження педагогічних технологій,